

Straduń_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Trzcianka	
Miejscowość	Straduń	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	14 czerwca 2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatora
Czas trwania	01:07:09	Forma i wielkość	15.8 MB
Przeprowadzający	M.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
027_TRZ_STR	M	ok. 60 lat	sołtys (od 22 lat), prezes PSL-u we wsi, członek OSP	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Poniemiecka. Nazwa Stradun się to nazywało. Tu była wydawana książka, tylko nie wiem czy to muzeum nie zabrało...”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	„Nie, raczej nie. W tej chwili jest już za dużo tutaj... Kiedyś było 160 mieszkańców, teraz jest z 500. Nowe osiedla powstały: jest Zielone osiedle, Leśne osiedle, Żurawie, Logo [od jeziora Logo], osiedle Domańskiego. Zgodnie z planowaniem przestrzennym, to ma być największa wieś w gminie Trzcianka.” [analiza map –przyp. bad.]
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	„Jezioro Straduńskie jest, jakieś jeszcze, to nie słyszałem.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Na Przyłęki mówi się <i>Matkowo</i> . Na inne to jakoś się nie kojarzy... Ale tutaj raczej.... Coś gdzieś, ale o której wsi, to sobie nie mogę przypomnieć.”
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„O, pani, to jest wieś praktycznie wysiedlona, lata wojenne, powojenne tam zostało parę rodzin, ze 2-3.” <i>Jeszcze są autochtoniczne?</i> „No, po części były, teraz to się zaciera to, bo nie będą się przyznawać do tego, prawda? Jest druga część ludzi, to

<p>pochodzi z Białorusi, dosyć znaczna część tzw. Łemków, z gór tam przyjechało...”</p> <p>[wspomnienie informatora, który mówił, że na tych terenach jest dużo Ukraińców]</p> <p>„Zdecydowanie nieprawda. Jest kilka rodzin może. Ludzie myślą Łemków, a to nie są ludzie z Ukrainy. Ukraińców to było tak kilku tylko. [...] To byli Polacy, Słowacy, którzy mieszkali.”</p> <p><i>Tu we wsi jest dużo napływowych?</i></p> <p>„No, tu za czasów komuny był dobrze prosperujący zakład wczasowy i z Ostrowa przyjeżdżali. Tam mieli też salę. Udało mi się otworzyć, chwytem jakimś tam za grosze załatwiłem, a pozostałe domki tam, to pokupowali jacyś tam prezesi, nie prezesi. Zresztą nie tylko, budują się tam z Poznania czy z Ostrowa... No bo za komuny to była tętniąca życiem miejscowość, była ładna plaża, a teraz to walczę...”</p> <p><i>A KGW?</i></p> <p>„A, to krótko było.”</p> <p><i>Tu też jest OSP?</i></p> <p>„No, swego czasu to mieli drużynę, ponad 10 członków, ale te migracje za chlebem, powyjeżdżali do Irlandii itd. Tak, że zostało nas chyba z sześciu. Ale dzięki temu mogliśmy wrócić do udziału w procesji na Boże Ciało z baldachimem. W tym roku leśnik szedł z krzyżem.”</p> <p><i>Szkoły tutaj nie ma?</i></p> <p>„Nie ma, właśnie to jest to.”</p> <p><i>A była kiedyś?</i></p> <p>„Była. Ja tu kończyłem szkołę podstawową. Ale już potem zlikwidowali, bo to mało uczniów...”</p> <p>[opowiada o różnicy w funkcjonowaniu wsi sołeckiej, w której jest szkoła, a takiej, gdzie tej szkoły nie ma – przyp. bad.]</p> <p>[o pożarze sali i kłopotach finansowych gminy – przyp. bad.]</p>		
<p>Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne</p>		
<p>1</p>	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p>	<p>„Andrzejki zawsze są.”</p> <p><i>Jak wyglądają? Są jakieś wróżby?</i></p> <p>„Zdarza się. Ja tu mam różnych klientów, nauczyciele, nie nauczyciele, sporo osób, no jest tam średnio 80 osób. Było lanie wosku, różności tam, nie?”</p> <p><i>A katarzynki?</i></p> <p>„Nie, nie, nie.”</p>

2	św. Marcina/11 listopada	<p>„Też nie.”</p> <p><i>A w domu jeszcze piecze się rogale?</i></p> <p>„Nie... Może gdzieś tam mieszkańcy jeszcze też pewnie, ale pilnują, żeby kupić ze 2-3-4 rogale, bo tradycja.”</p>
3	Adwent	Brak informacji
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>„Robię, ze względu na niską siłę budżetową, w zeszłym roku miałem 36 dzieci, to robię od pierwszego roku do podstawówki. Gimnazjum już nie zahaczam.”</p> <p><i>A to zazwyczaj Mikołaj przynosi te prezenty?</i></p> <p>„No, mamy Mikołaja wynajętego ze szkoły nr 3.”</p> <p><i>A w domu, u pana jak jest Mikołaj, to się buty jeszcze czyści?</i></p> <p>„U mnie nie ma. Jestem sam, tak że...”</p>
5	Wigilia	<p>„No, tradycyjnie. Karpik, nie karpik... Ja kontynuuję jeszcze, że na Wigilię idziemy na salę z opłatkiem i się dzielimy. I tak samo z jajeczkiem.”</p> <p><i>A pasterka też tutaj?</i></p> <p>„Tak, tak. No, a potem każdy idzie do rodziny, no i się nie napije, bo pilnuje tego.”</p> <p><i>A odwiedza się zmarłych na święta?</i></p> <p>„Nie powiem na ten temat. Znaczą, pilnuje się tego, żeby tego znicza zapalić.”</p>
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7	Sylwester/Nowy Rok	<p>„Robię tutaj zabawy sylwestrowe sławne co roku.”</p> <p><i>A jest jeszcze tradycja wywalania bramek?</i></p> <p>„Jest coraz mniej tego, bo już mniej ludzi, ale kiedyś coś tam wóz na dach włożyli, było za dawnych czasów. W tej chwili już to... no, teraz pilnują tego. Powiem inaczej, tej młodzieży w takim wieku, co by psociła, to nie ma. Ta co już była wyrosła, a tych nowych, to trzeba poczekać.”</p>
8	Trzech Króli	Brak informacji.
9	Kolędniczy	<p>„Chodzą, chodzą.”</p> <p><i>A kiedy?</i></p> <p>„Nie powiem teraz też... [śmiech – przyp. bad.]”</p>

		<p><i>I też się przebierają?</i></p> <p>„Przebierają się, jest nawet taka grupa, z jednej rodziny, ludzie chcą wyciągnąć.”</p> <p><i>I śpiewają tylko kolędy, czy też coś przedstawiają?</i></p> <p>„No, śpiewają, czasem coś powiedzą.”</p>
10	MB Gromnicznej	<p>„Nie, nabożeństwo w kościele tylko tak.”</p> <p><i>A np. jak jest burza, to gromnicę się jeszcze zapala?</i></p> <p>„Nie słyszałem. Nie ma już tych starych ludzi, wszystko powymierało. Teraz bardziej młodzi tam. Raczej podchodzą swobodnie.”</p>
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>„Ostatki zawsze są.”</p> <p><i>Jakiś bal?</i></p> <p>„Zależy od ludzi. Kiedyś już tak było. Fajnie byli ludzie poprzebierani.”</p> <p><i>Jest podkociołek np.?</i></p> <p>„Znaczy, te ostatki? No, to zabawę robię wtedy.”</p> <p><i>Tłusty czwartek też się obchodzi? Pączki się piecze?</i></p> <p>„Znaczy piecze się, kupuje raczej. Niektórzy może tam swoje robią też. Mało. Niektórym się nie opłaca, bo ile się tego zje?”</p>
12	Topienie Marzanny	„Nie. Szkoły to robią. Tutaj nie ma.”
13	Środa Popielcowa	<p>„Jest sypanie popiołem w kościele tam.”</p> <p><i>A taki zwyczaj kojarzy pan, wieszania woreczków z popiołem?</i></p> <p>„Nie spotkałem się. Tak jak do kościoła się idzie, to ksiądz sypie popiołem.”</p>
14	Śródpoście	Brak informacji
15	Niedziela Palmowa	<p><i>Tak samo palmy na niedzielę palmową?</i> [nawiązanie do MB Zielnej – przyp. bad.]</p> <p>„Też, też. Nie wszyscy, ale też.”</p>
16	Triduum Paschalne	„Nabożeństwo jakieś. No, poprzedni proboszcz, to było tego więcej. Ten przyszedł z Koszalina, wszystko mu ciężko jest. Wojowałem nawet, bo jest tradycja, że msza jest zawsze polowa, przy sali. A w zeszłym roku była pogoda taka ten, to pierwszy raz była w kościele, bo jemu się nie chce, no i...”
17	Wielkanoc (święcenie)	„W kaplicy tutaj. Jest taka kaplica, że zawsze przy grobie

	koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>stajemy tu, strażacy. To jest taka tradycja. No, tradycja, to jest już 10 lat tutaj.”</p> <p><i>A kiedyś się gdzie święciło?</i></p> <p>„Powiem, że nie mam takiego obrazu, bo kiedyś tam w Pile mieszkałem. Znaczący nie, chyba w chacie.”</p>
18	Poniedziałek Wielkanocny	<p>„No, jest, jest. Leją się trochę, tak.”</p> <p><i>A murzyni albo niedźwiedzie chodzą po wsi?</i></p> <p>„Nie, nie spotkałem się.”</p>
19	Zielone Świątki	<p>„Tak nie widać specjalnie, nie? Jest tam w kościele trochę. To, mówię, zależy od księdza... [wspomina poprzedniego księdza oraz proboszcza z Łomnicy, gdzie ostatnio był na święcie – przyp. bad.]”</p>
20	Boże Ciało	<p>[procesja] „Od kościoła i 4 ołtarze po drodze. Tutaj jest pierwszy, zaraz tam przy kościele, drugi przed rzeczką, tam na budynku, trzeci ta figurka i czwarty przy kościele.”</p> <p><i>Słyszałam, że Smolarnia robi jeden...</i></p> <p>„To przy kościele, a reszta ze Stradunia.”</p> <p>„Po procesji gałązki tam do domu biorą. Skubią, nie?”</p>
21	św. Jana	<p>„Noc Świętojańska była robiona tam, nad jeziorem, z pompą, ale ludzie niezadowoleni są, bo jednak kawał na piechotę trzeba iść tam i jeszcze coś tam robić...”</p>
22	MB Zielnej	<p>„To wiara przychodzi do kościoła na to nabożeństwo tam z kwiatkami jakimiś.”</p> <p><i>Z bukiecikami?</i></p> <p>„Tak, tak.”</p> <p><i>A później te bukieciki do domu?</i></p> <p>„Do domu i tam stawiają gdzieś...”</p>
23	MB Siewnej	Brak informacji
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	<p>„Tradycyjnie odwiedzanie grobów itd.”</p> <p><i>Tu kaplica jest nowa, a był cmentarz?</i></p> <p>„Poniemiecki jest. [opowiada o remoncie cmentarza i że ktoś wziął pieniądze od Niemców za odrestaurowanie – przyp. bad.]”</p>

25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	„Też Halloween przychodzą, to już od dwóch lat jest. Ten <i>cukierek albo psikus</i> .”
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	„Tu się nie spotkałem. W Niemczech, czy w Holandii jakieś bociany, nie bociany, a tutaj nie widziałem.”
2	Ślub i wesele	<p>„To tak normalnie.”</p> <p><i>A polter? Thuczenie szkła?</i></p> <p>„To tam niektórzy sobie robią.”</p> <p><i>Ale to zostało wprowadzone czy to było już?</i></p> <p>„To było już. Teraz to bardziej zanika. Jeszcze gdzieniegdzie gdzieś tam tłuką.”</p> <p><i>To dzień przed?</i></p> <p>„Chyba dzień przed. Nie wiem jak tam dokładnie. Tak, że tego, to koledzy mu napsocą czy coś.”</p> <p><i>A bramki stawiają?</i></p> <p>„To też, to z kościoła [jak jada]. Chyba, że jest tutaj, ale też stawiają, żeby wyciągnąć pół flaszki... [śmiech] Pijaczki takie...”</p> <p><i>A taki zwyczaj nieproszonych gości?</i></p> <p>„Bywa takie coś, najlepiej wtedy pan młody wychodzi z kielichem albo coś. Różnie to bywa. Zależy czy tam sobie zastrzegą. No różnie, kiedyś było więcej. Kiedyś było w tej sali więcej, częściej.”</p>
3	Śmierć i pogrzeb	„Różańce są, tak, tak, zawsze. Dzień, dwa przed pogrzebem, są różańce. Tam jest kolejka, ale to w Trzciance. Jeden taki pogrzeb był tu. To pani L. zmarła i przywieźli ją tu, i msza była tu. I jechali później na cmentarz do Trzcianki. Poprzedni proboszcz był taki, żeby tu to wprowadzić.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.

Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	„Nie spotkałem się.”	
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	„Było kiedyś, nawet moja matula, był taki boom kiedyś, że ludzie sobie dorabiali na tej wiklinie.”	
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>„Majowe w maju jest zawsze.”</p> <p><i>To też ksiądz czy...?</i></p> <p>„Nie, sami, już taka tradycja jest.”</p> <p><i>A jakieś różańce, drogi krzyżowe?</i></p> <p>„Jak był poprzedni proboszcz, to była droga krzyżowa, a za tego nie ma.”</p> <p><i>A była ulicami wsi?</i></p> <p>„Nie, nie, w kościele była odprawiana, tam od figury do figury.”</p> <p><i>A są jeszcze jakieś kapliczki czy krzyże?</i></p> <p>„Tu nie ma. Znaczy się, jest krzyż, stoi tu, na Domańskiego przy końcu, jak się wyjeżdża. Ale skąd on tam jest, jak ufundowany, nie umiem powiedzieć.”</p>
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	<p><i>Bo ta figurka, to jedyna figurka w Straduniu?</i></p> <p>„Co tam stoi? Tak, tak.”</p> <p><i>A ta figurka?</i></p> <p>„To stoi od czasów powojennych.”</p> <p><i>Ktoś się tym zajął?</i></p> <p>„To znaczy, ja mam to gdzieś napisane w książce, co była wydawana. Trochę dla mnie inspiracją to było, pan L. już nie żyjący. On tam się wziął za to i pobudował. Coś mu tak się nzebierało i tak zostało.”</p>
4	Miejsca kultu religijnego	<p><i>Bo też kaplica jest nowa...</i></p> <p>„Nowa jest, tak.”</p>

		<p><i>A wcześniej był jeszcze jakiś kościół?</i></p> <p>„Za Niemca był sklep, była sala.”</p> <p><i>A skąd pomysł, żeby wybudować tu kaplicę?</i></p> <p>„Jest taki ksiądz w Trzciance, który to zainicjował. No i pomysł się przyjął, i jest to taka fajna odskocznia. Sporo ludzi przyjeżdża, dużo ludzi przyjeżdża np. na Boże Ciało. Bo też lżej niż tam, jak się idzie w parku...”</p>
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	<p>„Jest, powiem nieładnie, że trochę takich dewotów zostało. Jest jeszcze takie, że jeżdżą.”</p>
6	Lokalne odpusty	<p>„Nie, nie ma. W tej chwili jest mniej. Zmienił się proboszcz. W tej chwili jest taki urzędas.”</p> <p><i>To na odpust gdzie się jedzie?</i></p> <p>„Ano, zapraszają różnie.”</p> <p><i>W Trzciance?</i></p> <p>„Nie, nie spotkałem się. Na św. Jana tylko tam jest. Przy kościele jest.”</p>

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1	Dożynki	<p><i>Robi się jeszcze wieńce?</i></p> <p>„Robi się, ja robię. Dwa razy nie robiłem, bojkotowałem burmistrza.”</p> <p><i>A słyszałam już o konflikcie... [...] A to jak te wieńce? Jakiś pomysł najpierw?</i></p> <p>„A tak, to jakoś kombinujemy.”</p> <p>„W 2004 roku zdobyliśmy 3. miejsce... [...] Wieniec ma być na bazie korony. Robiłem kilka razy wiatraki... tam takie...”</p> <p><i>Ale to najpierw pan spawał...?</i></p> <p>„No, najpierw spawał, ale to z radą sołecką.”</p> <p><i>A tu słyszałam, że dożynki teraz będą po wsiach...</i></p> <p>„No, będą, o co żeśmy sołtysi walczyli mocno, nie? W zeszłym roku bojkotowaliśmy, ale tam gdzieś ściągali, pokupowali wieńce, żeby coś się tam działo. I teraz będzie w Nowej Wsi. Ponieważ w zeszłym roku robiliśmy tam festiwal i dzięki naszym działaniom powstała tam nowa scena, z naszych pieniędzy, no i tak. W Siedlisku teraz też tak.”</p>
2	Dni gminy/wsi	<p>„Nie ma.”</p> <p><i>Za dużo festynów?</i></p> <p>„Nie, tylko to trzeba byłoby się dokopać [do historii]. Jest tam</p>

		wersja, że XII czy tam XIII wiek. Nie mam czasu na razie, bo jak ja tego nie pokopię, to nie.”
3	Lokalne festyny	„W zeszłym roku nic nie było ze względu na układy burmistrza. [...] Ale myślę, że w tym roku będzie lepiej.”
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>„W niedzielę robimy Dzień Dziecka z radą sołecką. Nie ma pieniędzy na razie, ale czekam na telefony. Chcę znaleźć pieniądze na te zamki dmuchane, quady itd. [...]”</p> <p><i>A to pierwszy raz jest to organizowane?</i></p> <p>„Nie, nie, za mnie jest zawsze. Za mnie są paczki, choinki, jeszcze robiłem dla pierwszaków, na św. Krzysztofa wyświęcenie pojazdów jest już tradycja ponad 30-stoletnia.”</p> <p><i>I przyjeżdżają z całego powiatu?</i></p> <p>„No, można powiedzieć tak.”</p> <p><i>A potem jest jakiś festyn?</i></p> <p>„No, potem jest festyn, zabawa do rana także jest.”</p> <p>„Robimy Dzień Kobiet, tam w zależności jak wypadnie tego 8. marca. Wybieramy tam jakąś najbliższą sobotę wolną. W tym roku było tak, że zaprosiłem panie sołtyski, też były w gazecie, był wicestarosta, przewodniczący rady...”</p>